

ТУРИСТИЧНИЙ СЕГМЕНТ ШЕРИНГОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

С.С. Кравцов

к.держ.упр., доцент

В.О. Лисяна

здобувач вищої освіти

Київський національний торговельно-економічний університет

м. Київ

Анотація: У роботі досліджується туристичний сегмент шерингової економіки. Проаналізовано тенденції розвитку сервісів шерингової економіки у сфері туризму. Визначено механізми державного регулювання онлайн-платформ, що спеціалізуються на наданні туристичних послуг.

Annotation: The study of the tourism segment of the shrinking economy is explored. The tendencies of the development of services of the sharing economy in the field of tourism are analyzed. The mechanisms of state regulation of online platforms specializing in the provision of tourist services are determined.

Ключові слова: шерингова економіка, туристичні послуги, механізми державного регулювання

Стрімкий розвиток електронних дощок оголошень в мережі Інтернет дозволяє робити висновки про зміну кон'юнктури європейського ринку туристичних послуг. Такі сервіси як BlaBlaCar, Airbnb становлять загрозу для традиційних постачальників та посередників у сфері туризму, оскільки вони спонукають потенційних туристів до самостійної організації туристичних подорожей. У той же час проблеми та перспективи розвитку сервісів, які представляють так звану економіку спільної участі (sharing economy) науковцями розглянуто недостатньо, а організаційні та правові питання відносин підприємств сфери туризму з онлайн-платформами, пов'язаними з

наданням туристичних послуг, досі не розглядалися, що доводить актуальність дослідження.

Виходячи з цього метою дослідження постає визначення тенденцій розвитку туристичного сегменту шерингової економіки в організаційно-правових мовах, що склалися.

Шерингова економіка – це ринкова модель, за якої обмін товарами та послугами оснований на обміні прав власності з умовою подальшого користування певним ресурсом. Опитування Євробарометра 2016, показало вагомий інтерес споживачів до шерингової економіки: 52% опитаних знали про платформи розподілу економіки, а 17% використовували такі послуги щонайменше один раз. Питання організації шерингової економіки були розглянуті в дослідженнях таких вчених як Р. Белк, В. Демер, Дж. Скор, А.Сміт, С. Надлер, П. Парігі та інших. В. Демейр розглядала конкуренцію між суб'єктами шерингової економіки та представниками традиційного ринку [1]. Ю. Хамарі досліджував причини участі у спільному споживанні [2]. Р.Воган та Дж. Хоксворд досліджували форми шерингової економіки [3]. У той же час туристичний сектор шерингової економіки окремо не досліджувався.

За результатом аналізу туристичного сегменту шерингової економіки, визначено найбільші світові онлайн-платформи, які спеціалізуються на наданні туристичних послуг:

1. Послуги перевезення: BlaBlaCar (35 млн. користувачів), Uber (40 млн користувачів), Zipcar (1 млн учасників), Ola (6 тис. учасників, Індія), Getaround (600 автотранспортних засобів, США), RelayRides (4 млн користувачів, Україна).

2. Послуги розміщення: Airbnb (100 млн гостей), Homeaway (1,2 млн транзакцій), Сусіди (20 тис. транзакцій, Україна).

3. Послуги харчування: EatWith (300 закладів харчування), Shareyourmeal.

4. Екскурсійні послуги: Vayable, ToursByLocals.

Значне щорічне зростання обсягів послуг, наданих з використанням шерингових онлайн-платформ, змінює структуру світового ринку послуг. Традиційні галузі не можуть не реагувати на таку ситуацію і відповідно або конкурують, або шукають шляхи співпраці. Так, наприклад, французький національний залізничний оператор запустив програму низькооплачуваних проїздів та автобусних послуг, щоб конкурувати з послугами BlaBlaCar. У той же час, Hilton Worldwide дав можливість своїм клієнтам забронювати послуги Uber через додаток Hilton Honors У 2014 р. HomeAway (провідний в світі онлайн-магазин для оренди квартир) і віртуальний туристичний оператор Expedia оголосили про спільний доступ до понад 115 000 пропозицій оренди житла.

Використання сервісів шерингової економіки обумовлює певні ризики як для споживачів в питаннях безпеки, якості послуг, так і для тих, хто надає послуги через онлайн-платформи в питаннях ціноутворення та захисту персональних даних. Окрім цього надання послуг через онлайн-платформи стає успішною формою ведення бізнесу, який приносить дохід і відповідно стає об'єктом оподаткування. Це приводе до необхідності формування механізмів державного регулювання шерингової економіки. В табл. 1 показано, яким чином в європейських країнах державою створюються правові умови для учасників економіки спільної участі.

З таблиці видно, члени євроспільноти самостійно встановлюють питання регулювання сервісів шерингової економіки. У той же час треба зазначити, що йде процес встановлення норм, які будуть обов'язковими для всіх країн Європейського Союзу. В Україні не створено спеціальне законодавство, яке б регулювало діяльність електронних дощок оголошень і відповідно застосовується законодавство загальної дії.

Порівняльна характеристика державного регулювання туристичних сервісів шерингової економіки у світі

Країна	Державний контроль	Особливості регулювання
Україна	Помірний	Орендна плата від здачі житла в оренду - дохід фізичної особи, який оподатковується, ставка податку - 18% від розміру орендної плати за місяць. Більшість орендодавців діють у тіньовому бізнесі
Іспанія	Ретельний	Регламентування набору послуг та заборона використання житла як постійного місця проживання (Мадрид), обов'язкова присутність господаря протягом періоду оренди (Барселона)
Німеччина, Бельгія, Нідерланди	Помірний	Заборона незареєстрованої короткострокової оренди (Берлін), зобов'язання підписатись на страхування цивільної відповідальності (Брюссель), обмеження періоду оренди (Амстердам).
Франція	Майже відсутній	Отримання дозволу непотрібне (Париж, Ліон, Марсель)
Норвегія	Ретельний	Термін оренди житла – не менше трьох років (Норвегія)

Таким чином, за результатом дослідження можна зробити такі висновки:

1. Шерингова економіка функціонує за принципом «рівний-рівному», і тому за умови дотримання умом безпеки може стати потенційно сильним інструментом для побудови соціуму, зосередженого на практиці співробітництва і обміну у процесі виробництва і споживання туристичних послуг.
2. Економіка спільної участі, що набула широкого поширення в усіх його проявах в туристичній сфері, дозволяє досягнути демократизації власності та якісного управління онлайн-платформами, що розширить асортимент туристичних послуг і зробить їх більш доступними для споживачів.
3. Задля досягнення якісних змін в розвитку шерингової економіки в Україні необхідно удосконалити механізми державного регулювання цієї

сфери, що дозволить вирішити такі важливі питання, як санітарний стан засобів розміщення та харчування, технічний контроль транспортних засобів.

Література:

1. Demary, V. (2015). Competition in the sharing economy (IW policy paper). Cologne Institute for Economic Research. Retrieved from <http://www.econstor.eu/handle/10419/112778>

2. Hamari, J., Sjöklint, M., & Ukkonen, A. (2015). The Sharing Economy: Why People Participate in Collaborative Consumption. *Journal of the Association for Information Science and Technology*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2271971>

Hawksworth, J., & Vaughan, R. (2014). The sharing economy – sizing the revenue opportunity. Retrieved October 22, 2015, from <http://www.pwc.co.uk/issues/megatrends/collisions/sharingeconomy/the-sharing-economy-sizing-the-revenue-opportunity.html>